

## POSUDEK OPONENTA

### Pravidla „návoru“: terénní výzkum diskursivních pravidel výpovědi o Romech

(BAKALÁŘSKÁ PRÁCE)

Autor práce: Ondřej Nešetřil

Vedoucí práce: PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Autor zaměřil svou práci na výpovědi o Romech, přičemž k terénnímu šetření si vybral Kolín nad Labem. Výpovědi respondentů z řad majority se rozhodl zpracovat metodou kritické diskursivní analýzy (dále jen KDA). Cílem jeho výzkumu bylo zodpovězení otázky, do jaké míry se výpovědi neromských respondentů řídí, či neřídí diskursivními pravidly pro formování výpovědí.

Úvodem vlastního hodnocení práce je třeba říci, že student si vybral náročný úkol, a to zejména z pohledu metodologického. Ačkoliv KDA má u nás již své protagonisty, k jejichž pracím autor, jak sám uvádí, přihlížel, jedná se o poměrně složitou disciplínu, v níž existuje mnoho směrů a různých pojetí. V teoretické části se student ve vztahu k užití metodě, či typu výzkumu, odkazuje, kromě českých autorů, i na jména jako van Dijk, Norman Fairclough nebo Ruth Wodak. Jeho práce však zejména v praktické části, ani zdaleka neodpovídá možnostem, které KDA poskytuje. Analýzu užívání jazyka v jeho společenském kontextu provedl autor na zvoleném výzkumném vzorku velice nedostatečně, ať už v rovině intertextové nebo ve vztahu k diskursu „o Romech“.


Konkrétní výhrady: Část 3. „Analýza výpovědi o Romech/Cikárech“ je nepřehledná, autor neodděluje rozhovory s jednotlivými respondenty. Autor provádí po každé odpovědi respondenta jakési shrnutí jeho výpovědi, které je interpretací, a někdy dokonce dezinterpretací, resp. významovým posunem, řečeného, viz na str. 36 - „Předpoklad, že 'Cikáni jsou kurvy' si

musí mluvčí ověřit...“, srov. s výpovědí respondenta! Nebo je odpověď autorem reformulována jako generalizace, viz str. 34 - „Romové pracují, jsou ale hluční“. Anebo autor chaoticky předřazuje svou interpretaci vlastní výpovědi, viz str. 28 „Romové by měli být špatní...“. Nesrovnalosti jsou i na stranách 38, 39, 41 a 46. Intertextová složka analýzy a hlubší zamyšlení nad základní otázkou, kterou si stanovil: „do jaké míry se odpovědi neromských respondentů řídí, či neřídí, diskursivními pravidly pro formování výpovědí“, chybí i v závěru práce. Zde sice autor koriguje vstupní hypotézu, „že lidé, kteří mají praktickou zkušenost s bydlením Romů/Cikánů, se budou o Romech/Cikárech vyjadřovat jiným způsobem, než lidé, kteří tuto zkušenost postrádají“, avšak také ne příliš přesvědčivě.

Co se týče použité literatury, je práce poměrně chudá. Po jazykové stránce patří rovněž k těm slabším. Samotné rozvržení práce není špatné a za přínos považuji, že autor věnoval určitý prostor i technice nahrávání rozhovorů na diktafon a vedení rozhovorů. Autor na mnoha místech skloňuje v nejrůznějších podobách „esencialismus“. Škoda, že nevysvětlil, co jím v kontextu své práce míní. Dohaduji se, že k distanci od tohoto „hanlivého“ pojmu mu slouží podvojně užívání vlastního jména Romové/Cikáni v průběhu celého textu. Jeho vysvětlení dichotomie Rom x Cikán v Úvodu je však povrchní a zmatené.

Práci považuji za velmi slabou a z výše uvedených důvodů ji **k obhajobě nedoporučuji.**

Pardubice 20. 5. 2014

  
Vypracoval: Mgr. Zbyněk Andrš, Ph.D.